

Adele Sauros

Katu Kaiku -yhtyeen Tokyo/Kuopio-levy

Yhteissäveltämisen pohtimista Katu Kaiku yhtyeen kautta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

21.10.2016

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Adele Sauros Katu Kaiku yhtyeen Tokyo/Kuopio-levy—Yhteissäveltämisen pohtimista Katu Kaiku-yhtyeen kautta 16 sivua + 2 liitettä 21.10.2016
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Koulutusohjelma	Pop & Jazz Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Muusikko
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori László Süle
<p>Opinnäytetyön kirjallinen osio pohtii yhteissäveltämistä Katu Kaiku-yhtyeen työskentelyn pohjalta. Se pohjautuu vahvasti Katu Kaikon saksofonistin Adele Sauroksen kokemuksiin ja havaintoihin. Opinnäytetyö pohjautuu vahvasti myös Katu Kaikon levyyn Tokyo/Kuopio (kevät 2016) ja levyyn liittyvään sävellysprosessiin. Opinnäytetyö kertoo myös Katu Kaiku-yhtyeen historiaa ja taustoja. Opinnäytetyön kirjoittamisen työtapaan liittyi yhteissäveltämiseen liittyvien aiheiden etsimistä kirjoista ja internetistä mahdollisimman luotettavista lähteistä. Siihen kuuluu myös Katu Kaiku-yhtyeen rumpalin Erik Fräkin ja Mikael Saastamoisen haastattelu. Työtapaan liittyy vahvasti yhteissäveltämisen pohtiminen eri kanteilta kuitenkin eniten pohjautuen Adele Sauroksen omiin kokemuksiin ja mielipiteisiin. Opinnäytetyö kertoo käytännön asioita Katu Kaiku-yhtyeestä ja sen työskentelytavoista.</p> <p>Pohdittavia kysymyksiä olivat muun muassa: Mitä eri sävellystekniikoita Katu Kaiku-yhtyeellä on? Miten Katu Kaikon kappaleet muodostuvat? Mikä merkitys henkilökemioilla on Katu Kaiku-yhtyeessä ja yhteissäveltämisessä ylipäätänsä? Miten roolit jakautuvat Katu Kaiku-yhtyeessä? Mitä haasteita yhteissäveltäjyyteen liittyy?</p> <p>Yksi keskeisin tulos Katu Kaiku yhtyeen työskentelyn pohtimisesta on henkilökemioiden toimimisen tärkeys yhteissäveltäjyydessä. Työn pohjalta löytää eri näkökantoja yhteissäveltäjyyteen Katu Kaiku-yhtyeessä. Työ tuo esiin eniten positiivisia puolia Katu Kaikon yhteissäveltäjyydessä ja yhteissäveltämisessä ylipäätänsä. Työ pohtii yhteissäveltäjyyttä myös yleisesti.</p>	
Avainsanat	Katu Kaiku, Tokyo/Kuopio, co-writing, yhteissäveltäminen, jazz

Author Title Number of Pages Date	Adele Sauros <i>Tokyo/Kuopio</i> Album by Katu Kaiku - Reflections on the Co-writing Process 15 pages + 2 appendices 21 Nov. 2016
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Saxophone Performance
Supervisors	Jukka Väisänen, MMus László Süle, MMus
<p>This final project report investigates co-writing in reference to Katu Kaiku jazz ensemble and their co-writing process. It is based on the experiences and observations of the author, Adele Sauros, the saxophone player of Katu Kaiku during the co-writing and recording processes of the <i>Tokyo/Kuopio</i> album (2016).</p> <p>The report includes a short history of Katu Kaiku, a literature review on co-writing and interviews with Katu Kaiku's drummer Erik Fräki and double bassist Mikael Saastamoinen conducted by Adele Sauros. This thesis presents different approaches to co-writing, but it mostly concentrates on the author's experiences and opinions. There are a lot of facts about Katu Kaiku and their working methods.</p> <p>The main questions answered in the report are: What kind of co-writing methods Katu Kaiku uses? How does Katu Kaiku compose a tune? How important is the chemistry between band members in Katu Kaiku or in any kind of music group or a co-writing team? How do you define the roles in Katu Kaiku? What kind of challenges do you usually face in co-writing?</p> <p>The majority of attention in the report concentrates on the importance of good chemistry between the band members during the co-writing process. I hope that this final project report will encourage other bands also to try co-writing.</p>	
Keywords	Katu Kaiku, <i>Tokyo/Kuopio</i> , jazz, co-writing

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	KATU KAIKU	2
	2.1 Katu Kaiku—yhtyeen synty	2
	2.2 Katu Kaiku-nimi	2
	2.3 Katu Kaiku-yhtyeen historia lyhyesti	3
	2.4 Luonnehdinta Katu Kaikun musiikista	3
3	KATU KAIKUN YHTEISSÄVELLYSTEKNIIKAT	3
	3.1 Alkuaikojen tekniikka	3
	3.2 Uuden ajanjakson sävellystekniikka	5
	3.2.1 Historia uuden PARI-sävellystekniikkamme synnystä	5
	3.2.2 Uusi sävellysmetodimme	6
4	TOKYO/KUOPIO-LEVYN SÄVELLYSPROSESSIA YKSITYISKOHTAISEMMIN JA KAPPALEKOHTAISESTI	7
	4.1 Cherry Blossom-kappale ja lisää selitystä kaikkien kappaleiden muodostumisesta	7
	4.2 My First Hit Song	8
	4.3 Well Well Wells	9
5	LEVYTYSSESSIO	9
6	HENKILÖKEMIOIDEN MERKITYS YHTYEESSÄMME	10
7	ROOLIEN JAKAUTUMINEN	11
8	HAASTATTELUN VASTAUKSIEN ERITTELYÄ	13
9	LOPPUSANAT	14
10	LÄHTEET	17

Liitteet

Liite 1. Katu Kaiku yhtyeen basistin ja rumpalin-haastattelu yhteissäveltämisestä ja Tokyo/Kuopio-levyn sävellysprosessista

Liite 2. Nuottiliite: Cherry Blossom

1 JOHDANTO

Levyn teko oli intuitiivinen prosessi, jonka takia onkin luontevaa, että lukija ensin kuuntelee äänitteemme esimerkiksi Spotifysta. Jätän itse levyn arvioinnin tämän työn ulkopuolelle. Opinnäytetyöni aiheen valinta ei ollut vaikeaa, koska nyt toiseksi viimeisenä opiskeluvuoteni ehkä eniten aikaani ja pohdintaani on vienyt yhtyeen Katu Kaiku ensimmäisen levyn työstäminen. Halusin ottaa pelkästään levyn opinnäytetyökseni, mutta kuten asiaan kuuluu, kirjoitan siitä myös raportin ja pohdin aihetta syvällisemmin. Oli selvää, että Katu Kaiku-levystä olisi helppo tehdä pohdintoja aiheesta kuin aiheesta. Mietin opinnäytetyöni ohjaajan Jukka Väisäsen kanssa mikä tuo aihe voisi olla. Mahdollisuuksia oli monia. Voisin esimerkiksi pohtia levyn markkinointia, levyn säveltämistä, levyn ulkoasua, levyn tarkoitusta, levyn merkitystä itselleni tai esimerkiksi levyn suunnitteluvaihetta. Vaihtoehtoja on siis lukemattomia. Tiesin heti, että vahvasti musiikkiin liittyvä aihe olisi minulle helpoin, sillä en ole liiemmin kiinnostunut ylipäättänsä ulkomusiikillisista seikoista vasta kuin pakon edessä. Tarkoitan täällä sitä, että en ole kiinnostunut esimerkiksi panostamaan levyn markkinointiin ennen kuin havaitsen, että se on välttämätöntä. Se on tärkeätä, jos haluan saada levyllä näkyvyyttä ja sitä kautta esimerkiksi keikkoja. En välitä näkyvyydestä mediassa, ellei se oikeasti auta minua saamaan keikkoja ja esittämään musiikkia ihmisille. Minulle ei ole väliä näkykö naamani mainoksessa, jos se ei saa ihmisiä keskittymään olennaiseen eli musiikkiin.

Voisin sanoa, että koko Katu Kaiku bändin yksi erittäin tärkeä ydin on soittaminen pelkästä soittamisen ilosta ja rakkaudesta musiikkiin. Tärkeä ydin siinä on myös se, että juuri me kolme yhtyeen jäsentä soitamme yhdessä ja olemme löytäneet toisemme musiikillisesti. Alun perin yhtyeellä ei ollut mitään päämäärää. Sävellykset syntyivät alun perin vain siitä hetkestä jossa olimme yhdessä. Unohdimme koko ulkopuolisen maailman. Emme välittäneet muista ja muiden mielipiteistä. Välillä niin tapahtui ja tapahtuu edelleen, että muu maailma unohtuu hetkeksi kun soitamme ja sävellämme yhdessä.

Millainen oli sävellysprosessi sekä miten se onnistui? Miten pystymme säveltämään sävellyksen loppuun, jos kaikilla meistä on eri mielipide? Päätin pohtia Katu Kaiku - yhtyeen Tokyo/Kuopio-levyn yhteissäveltäjyyttä yhtyeessämme. Tutkin muun muassa seuraavia kysymyksiä: Mikä merkitys yhteissäveltäjyydessämme on taiteellisessa toiminnassamme? Minkälaisia eri sävellysprosesseja meillä on? Mitkä toimintatavat sopivat meille? Mikä merkitys on kemioidemme kohtaamisella sävellysprosessissamme?

Opinnäytetyöprosessiani voidaan pitää hyvin intuitiivisena, koska taide edellyttää usein paljon intuitiivisuutta etenkin omalla kohdallani.

2 KATU KAIKU

2.1 Katu Kaiku—yhtyeen synty

Se tapahtui kesällä 2013 kun rumpali Erik Fräki soitti minulle ja pyysi minua soittamaan hänen ja kontrabasisti Mikael Saastamoisen kanssa Kaisaniemen puistoon. Siellä oli silloin Maailma-kylässä festivaali. Soitin heidän kanssaan ensimmäistä kertaa silloin kyseisenä iltana. Soitimme jazz-standardeja ja ihmiset pitivät siitä. Kun ilta taipui myöhemmäksi ihmiset jopa tanssivat musiikkimme tahtiin. Sinä kesänä kävimme soittamassa useampaan otteeseen kadulla yhdessä. Kun tuli syksy emme enää menneet kadulle soittamaan, jonka sijaan soitimme keskenämme koulussa. Soitimme Pop & Jazz Konservatorion tiloissa. Meistä jokainen opiskeli kyseisessä talossa siihen aikaan. Ensiksi soitimme vain jazz-standardeja perinteisemmällä jazz-soittotyylillä. Vähitellen aloimme myös improvisoimaan tyhjästä. Sitä ei mitenkään etukäteen suunniteltu. Muistan, että ensimmäiset sävellykset syntyivät ilman ennakkosuunnittelua kuin tyhjästä. Meillä alkoi vähitellen olemaan useampia kappaleita.

2.2 Katu Kaiku-nimi

Ensimmäinen esiintymisemme oli minun muistaakseni Pop & Jazz Konservatorion konserttisarjassa Ravintola Milenkassa Helsingissä keväällä 2014. Siellä esitimme ensimmäistä kertaa pelkästään omia sävellyksiämme. Siihen piti tietenkin keksiä nimi. Katu Kaiku sopi meille, sillä soitimme ensimmäistä kertaa kadulla. ”Joskus soittomme voi kuulla kaikuvan kaduilla. ”

2.3 Katu Kaiku-yhtyeen historia lyhyesti

Katu Kaikun kanssa olimme Suomen Young Nordic Jazz Comets-edustaja 2015. Julkaisimme esikoisemme levynjulkaisukiertueella maaliskuussa 2016. Katu Kaiku on soittanut kaduilla, klubeilla ja festivaaleilla pääasiassa itsenäään, mutta on tehnyt myös yhteistyötä suomalaisten jazztaiteilijoiden, kuten Vernerin Pohjolan, Teemu Viinikaisen ja Seppo Kantosen kanssa. Suomen lisäksi esiintymisiä on ollut muun muassa Norjassa ja Hollannissa.

2.4 Luonnehdinta Katu Kaikun musiikista

Yhtyeen eloisa musiikki muodostuu, kun erilaiset musiikilliset näkemykset törmäävät rajusti ja luovat yhteisen tilan, joka on avoin muusikoiden vapaille tulkinnoille. Saksofonitaiteilija Adele Sauroksen itsevarma ääni inspiroi energistä rumpalia Erik Fräkiä luomaan tekstuureja, joita kontrabasisti Mikael Saastamoinen värittää ja venyttää. Katu Kaikun ilmaisu ammentaa vaikutteita bebopista, free jazzista, populaarimusiikista, vuodenajoista ja katujen tarinoista.

3 KATU KAIKUN YHTEISSÄVELLYSTEKNIIKAT

3.1 Alkuaikojen tekniikka

Ensimmäiset sävellyksemme syntyivät jammailun pohjalta. Aloimme soittamaan vain tyhjistä jotakin. Emme sopineet etukäteen mitään. Ensimmäinen sävellyksemme taisi syntyä vahingossa kun joku alkoi soittamaan jotain. Muut yhtyivät mukaan jammailemaan. Yhtäkkiä huomasimme soittavamme yhdessä jotakin hienon kuulloista juttua josta voisi saada tehtyä kappaleen. Ensimmäisissä sävellyksissä saattoi käydä myös niin, että syntyi itsestään esimerkiksi kaksi erillistä osaa. Keskustelua ei välttämättä tarvittu. Kahdessa erillisessä osassa saattoi olla jo ainekset kokonaiseen kappaleeseen. Meillä oli tapana äänittää jammailuamme. Joskus kävi niin, että emme muistaneet mitä olimme juuri soittaneet. Tämä kävi useasti ja sitä käy vieläkin. Jos mielestämme olimme soittaneet jotakin hienon kuulloista juttua ja emme muistaneet enää mitään sen pystyi kuuntelemaan jälkikäteen äänitteeltä. Yleensä keskustelua kuitenkin

tarvittiin aina kun tehtiin kappale. Joskus riitti vain jammailun jälkeen pari lausetta joissa todettiin, että esimerkiksi ensimmäinen osa voisi tulla ensiksi kaksi kertaa ja toinen osa voisi tulla kerran. Sen jälkeen voisi tulla esimerkiksi improvisoidut soolot. Sen jälkeen voisi tulla uudestaan taas vaikka teema samanlaisena kuin alussa. Jos meille riitti yksinkertaisempi kappale, niin tuo tekniikka toimi ja oli nopea. Monesti Mikael teki jonkun bassokuvion ja minä keksin siihen melodian päälle. Erik ikään kuin lisäsi rummut siihen. Usein nämä kaikki tapahtuivat kuitenkin enemmän tai vähemmän samaan aikaan. Joko Mikael kuunteli minun melodiaani ja muokkasi bassolinjansa siihen sopivaksi tai minä kuuntelin Mikaelin bassolinjaa ja muokkasin melodian siihen sopivaksi. Tai sitten Mikael kuunteli Erikin rumpukomppia ja muokkasi bassolinjansa siihen sopivaksi tai päinvastoin. Joskus kappale lähti Erikin rumpukomppi-ideasta. Vastaavasti minä saatoin saada melodia-aihion itselleni rummuista. Yhden kappaleen A-osan sävelsimmekin rummuilla ja saksofonilla kahdestaan. Voisin sanoa kärjistäen, että yleisin sävellysmetodimme perustui alkuvaiheessa siihen, että bassolinja tuli ensiksi. Sitten tuli melodia. Rummut tulivat siinä samassa. Monesti koitimme myös eri lähestymistapoja rummuille ja myös kun kappale oli jo valmis ja sitä oli esitetty keikoilla. Yleensä melodia pysyi samana. Myös esimerkiksi Bassolinjan muutoksilla voitiin myös viedä kappaletta eri suuntaan tyylillisesti jos halusimme.

Voisin kuitenkin todeta mielipiteeni, että melodia antaa meidän tämän hetkisille kappaleille luonteen loppupeleissä. Siitä tunnistaa kappaleen. Siksi on luontevaa, että rumpujen ja basson muokkaaminen jälkikäteen ei kuitenkaan muunna kappaletta toiseksi, jos melodia on saksofonilla. Lyhyesti voin todeta ensimmäisestä tekniikasta sen, että se oli ns. yhdessä jammailemiseen perustuva tekniikka. Kaikki ovat samassa huoneessa samaan aikaan. Kappale tehdään yhdessä samassa tilassa samaan aikaan. Kukaan ei mieti kappaletta juuri ollenkaan yksin kotona tietoisesti yhteisten jamisessioiden ulkopuolella.

Äänitimme ideamme aina muistiin. Kuuntelimme äänitteet jos jotakin oli päässyt unohtumaan. Emme ikinä kirjoittaneet mitään nuoteille. Joskus saatoimme muistaa kappaleen hieman eri tavalla kuten olimme sen aluksi soittaneet. Joskus sillä ei ollut väliä. Kappale saattoi muokkautua sitä kautta hyvällä tavalla erilaiseksi. Joskus se saattoi taas muokattua erilaiseksi myös huonolla tavalla, jos olimme unohtaneet vaikka jonkun mielenkiintoisen pienen yksityiskohdan.

Jammailu-tekniikalla syntyneet kappaleet olivat luonnollisesti aika yksinkertaisia. Emme halunneet käyttää aikaa nuoteille kirjoittamiseen. Halusimme keskittyä eniten yhdessä soittamiseen ja hauskanpitoon minun mielestäni. Emme ottaneet itseämme niin vakavasti. Se kuului musiikissa varmasti hyvällä ja ehkä myös huonolla tavalla. Kappaleet perustuivat monesti johonkin bassoriffiin, joka toistui samana. Melodia saattoi myös olla toistuva ja yksinkertainen. Jos kappaleessa oli kaksi osaa, toisessa osassa bassoriffi saattoi muuttua erilaiseksi. Joskus eri osat olivat täysin erilaiset joskus taas enemmän samanlaiset. Bassoriffi saattoi esimerkiksi toistua samana ja moduloida esimerkiksi toisessa osassa. Tai sitten bassoriffi ja tunnelma ja tyylikin saattoi muuttua toisessa osassa. Kaikki oli sallittua. Otimme ensimmäisissä kappaleissa myös kaikista naiiveimmat ideat vastaan. Kaikkien oli opittava tekemään kompromisseja. Tie oli vasta alussa.

3.2 Uuden ajanjakson sävellystekniikka

3.2.1 Historia uuden PARI-sävellystekniikkamme synnystä

Meille tuli tietyllä tavalla vuoden tauko kun minä lähdin vaihtoon Hollantiin vuodeksi syksyllä 2014. Emme olleet musiikillisesti yhteyksissä syksyllä 2014 ollenkaan. Keväällä 2015 meillä oli kaksi keikkaa Holannissa ja kaksi keikkaa Suomessa maaliskuussa ja yksi keikka huhtikuussa. Silloin osallistuimme myös Young Nordic jazz Comets showcase/kilpailuun, jonka kautta pääsimme edustamaan Suomea Pohjoismaiden Young Nordic Jazz Comets Showcasessa. Tulin takaisin Suomeen kesäkuun lopulla 2014. Kesällä 2014 meillä oli noin kaksi keikkaa. Noiden keikkojen lisäksi emme juuri käyneet soittamassa Katu Kaiku -kappaleita vapaa-ajallamme. Meillä oli kova hinku tehdä uusia kappaleita, ja etenkin kun oli rahapalkinto Young Nordic jazz Cometsista, jonka voisi käyttää vaikka levyn tekoon. Kaikki olivat niin kiireisiä, ettemme liiemmin kesällä soittaneet yhdessä. Syksyllä 2014 rumpalimme Erik lähti taas vuorostaan vuodeksi vaihtoon Norjaan. Kaikkille Katu Kaiku oli ja on kuitenkin niin tärkeä, ettemme halunneet luovuttaa, vaikka yksi asuu "aina" jossain eri maassa. Sovimme levytyssessiot lokakuulle, jolloin Erik olisi muutenkin tulossa Suomeen Pohjoismaiseen Young Nordic Jazz Comets Showcaseen Tampere Jazz Happeningiin. Pyysimme Joonas Saikkosta äänittämään ja miksaamaan levyämme. Levyn äänityksiin sovittiin kaksi päivää lokakuusta.

Onneksi meillä oli jo valmiiksi hyviä kappaleita, joita halusimme levyllä. Hyviä kappaleita ei kuitenkaan ollut tarpeeksi mielestämme. Toisin sanoen kaikki kappaleet eivät ehkä sopineet samalle levyllä, joten meidän piti säveltää niitä. Sovimme ja suunnittelimme levyn äänitykset kesällä 2014. Saimme myös sovittua kaksi keikkaa syyskuulle 2014, johon mennessä oli tarkoitus säveltää uusia kappaleita. Halusimme päästä kokeilemaan niitä keikoilla ennen levytystä. Erik muutti Norjaan jo elokuussa. Hän tulisi Suomeen vasta päivän tai kaksi päivää ennen keikkoja. Meidän olisi siis otettava suurin vastuu sävellyksistämme basistimme Mikaelin kanssa. Emme onnistuneet sopimaan kesälle yhtään sävellyssessioita joihin kaikki olisivat päässeet.

3.2.2 Uusi sävellysmetodimme

Aloitimme säveltämään Mikaelin kanssa uusia kappaleita vasta syyskuun 2014 puolella. Mikael oli kovin kiireinen, joten meillä ei ollut liemmin aikaa käytettävämme. Luulin aluksi, että tarvitsimme pitkiä sessioita, että voisimme päästä ns. ”flow-tilaan”, jossa sävellykselliset ideat tulisivat kuin luonnostaan helposti meille. Olinkin aluksi turhautunut, kun saimme sovittua vain joitakin kahden tunnin sessioita päiväsaikaan. Ajattelin, että siinä tulee olemaan liikaa suorittamisen makua, ja että emme saa mielenkiintoisia kappaleita tehtyä. Kun meillä oli ensimmäinen sessio niin se sujui kuitenkin ihan hyvin. Mikael tarjosi jotain bassolinjaa, johon minä improvisoin päälle ja kehitelin hiljalleen melodiaa. Melkein jokainen levyllä tuona syyskuuna sävelletty kappale sävellettiin tuolla tavalla aluksi. Sitten lähetimme mahdollisimman valmiiksi tehdyt sävellyksemme Erikille äänitemuodossa. Hän mietti kompeja kappaleisiin Norjassa. Kun Erik tuli Suomeen kahta keikkaa varten syyskuussa pidimme ehkä yhden tai kahden treenin, joissa soitimme kappaleet läpi ja sovitimme niitä yhdessä. Emme muistaakseni liemmin enää siinä vaiheessa puuttuneet rakenteisiin. Melodiat eivät ainakaan enää muuttuneet. Erik tai Mikael eivät yleensäkkään ole puuttuneet liemmin säveltämiini melodioihin. Se oli siinä vaiheessa enemmän vain sitä, että mietittiin yhdessä tai Erik mietti mil-lä tyylillä kappaleet kannattaisi soittaa.

Aina sävellysten ei tarvitse syntyä ”yön pimeinä tunteina hurmiossa”. Minun ja Mikaelin sessiot olivat tehokkaita sessioita, joissa tehtiin työtä kokoajan eikä jääty odottelemaan, että sävellykselliset ideat tulisivat yhtäkkiä jostakin, jos annetaan ajan kulua. Nyt kun ajattelen tulevaisuutta niin on hyvä, että pystymme säveltämään nopealla aikataululla. Tiedän ja toivon, että jokainen meistä tulee olemaan kiireisempi ajan myötä myös muidenkin musiikkitoiden kanssa.

Eero Kosken tekemässä artikkelissa (2016) Ylen luotsaamasta Tv-ohjelmasta liron Musiikkiluokka pohditaan luovuutta seuraavasti: Toisaalta säveltämisen ja sanoittamisen luovuus vaatii tilaa ja aikaa, toisaalta vain raakaa työtä ja tekemistä. Eri taiteilijoilla on tunnetusti erilaisia tapoja työskennellä ja houkutella innostusta esiin.

4 TOKYO/KUOPIO-LEVYN SÄVELLYSPROSESSIA YKSITYISKOHTAISemmin JA KAPPALEKOHTAISESTI

4.1 Cherry Blossom-kappale ja lisää selitystä kaikkien kappaleiden muodostumisesta

Tokyo/Kuopio-levyllemme tuli vanhoista kappaleistamme Tokion kevät, jonka nimeksi muutettiin levyille Cherry Blossom, joka tarkoittaa kirsikkapuun kukintaa. Se on minulle henkilökohtaisesti kaikista tärkein kappale. Se kuvastaa minulle kevättä ja toivoa uudesta hyvästä. On paha enää jälkikäteen pitkän ajan kuluttua muistella, miten se tarkalleen ottaen sävellettiin vuonna 2014. Muistan, että sävelsimme kappaleen A-osan yhdessä. Minä keksin melodian, Mikael basson ja Erik rummut. Keksimme yhdessä kappaleen osat ja missä järjestyksessä ne tulevat ja minä keksin alustavat melodiat siinä samassa hetkessä. Saatoimme tehdä kappaleen useassa eri sessiossa. Monen kappaleen kanssa on käynyt mielestäni juuri sillä tavalla, että olemme keksineet kappaleen rakenteen suurin piirtein yhdessä ja minä olen tapaillut sopivia melodioita. Olen sitten omalla ajallani kuunnellut äänitteitä ja parannellut melodioita. Minusta on jotenkin hauskaa, että mielestäni meidän paras kappale on syntynyt osittain kiireessä. Cherry Blossom oli yksi ensimmäisistä sävellyksistämme. Äänitimme sen demoksi Pop & Jazz konservatorion studiossa keväällä 2014. Minä sävelsin melodian loppuun vasta samana päivänä juuri ennen äänityksiä. Minulla oli noin vajaa kaksi tuntia aikaa ennen äänitystä, jolloin aloin saamaan hyviä ideoita. Olin aluksi ajatellut varmaankin, että joku tietty osa menisi puoliksi improvisoiden, koska en vain ollut keksinyt tarpeeksi hyviä melodioita. Melodian ei tarvitsisi olla lopullinen, vaikka se päättyisikin demolle, joka laitettaisiin nettiin Soundcloud-sivullemme. (Soundcloud on nettisivusto, johon eri yhtyeet voivat laittaa musiikkiaan ilmaiseksi kaikkien kuultavaksi.) Tuon ensimmäisen demomme melodia on kuitenkin säilynyt muuttumattomana tähän päivään asti. Nuotti tulee löytymään auki kirjoitettuna Suomalaisten Jazzsäveltäjien Real Bookista, joka julkaistaan luultavasti vuonna 2017. Tuon kaltainen huolettomuus kuvastaa sitä osaa, mistä pidän Katu Kaikussa. Sävellykset saavat elää. Niiden ei tarvitse mennä aina niin kuin

nuotissa lukee vaikka vitsikästähän tässä onkin, että emme kirjoita sävellyksiämme nuoteille yleensä vasta kuin pakon edessä. Yhtyeessämme on ollut joillakin keikoilla vierailevia artisteja, joille on luonnollisesti pitänyt kirjoittaa nuotit. Siinä vaiheessa pitääkin miettiä tarkemmin, mikä osa on täysin vapaa improvisoinnille ja mihin osaan pitää asettaa jotkut säännöt. Yleensä kuitenkin joudumme joka tapauksessa miettimään säännöt myös itsellemme. Nykyään kuitenkin keikoillamme saatamme poiketa jo sovitusta säännöistämme jos tilanne sitä vaatii. Jokainen on kehittynyt muusikkona jos sen verran, että pystymme niin tekemään vain kuuntelemalla ja olemalla hetkessä täysillä. Samanlainen ei olisi ollut samalla tavalla mahdollista alkuajoinamme. Kuitenkin nyt kun tarkoitukseni on keskittyä levyyn, niin pitäydyn siinä. Levyllä sovimme etukäteen aika tarkkaan jokaisen kappaleen rakenteet. Cherry Blossom-kappaleessa on erittäin vahvoja popvaikutteita melodiassa ja harmoniassa. Siinä on vain yksi osa, jossa bändi saa vapautua kunnolla, mutta kuitenkin luonnollisesti kappaleen ”Tokyo”-hengessä, ja yleensä myös kunnioittaen kappaleen sävellajia. Soitimme sen ihan samalla rakenteella kuin ensimmäisellä demollamme. Tällä kertaa kappaleen free-osio (osio, jossa kaikki soittajat saavat improvisoida vapaasti) oli huomattavasti erilainen ja kypsempi kuin aikaisemmalla demollamme. Saimme kappaleeseen myös enemmän ilmaisuvoimaa kuin aikaisemmalla demollamme. Cherry Blossom-kappaleen nuotti on liitteenä. Siinä kappaleessa minä olen säveltänyt kaikki melodiat, Mikael kaikki bassot ja Erik kaikki rummut.

4.2 My First Hit Song

My First Hit Song on yksi niistä kappaleista, jonka sävelsimme Mikaelin kanssa kahdestaan levyä varten. Mikael tuli yhteen sävellyssessioistamme idean kanssa. Hän näytti minulle mollisointukuvion, jota saksofoni soittaisi yhtäjaksoisesti. Koska en osannut kiertoilmahengitystä tein parhaani kuitenkin yhtäjaksoisuuden saavuttamiseksi muilla keinoilla. Mikael soitti kuvioni päälle omaa keksimäänsä herkkää melodiaa. Seuraavaksi Mikael keksi aivan erilaisen bassokuvion tunnelmaltaan. Ajattelimme kuitenkin, että osat voisivat olla yhdessä kappaleessa. Aloin tapailemaan bassokuvion päälle melodiaa. Jotenkin improvisoidessamme saimme ideoita eri osista. Sitä on pitkän ajan kuluttua jälkikäteen vaikea muistaa, miten se tarkalleen ottaen tapahtui. Minä saatoin soittaa jonkun toistuvan melodian pätkän, jonka vaikutuksesta Mikael keksi uudenlaista bassolinjaa mikä synnytti uuden osan. Näin voi saada myös hyvin luonnollisesti liikkuvia kappaleita kun tehdään improvisoiden. Aina osia ei tarvitse erikseen liittää toisiinsa. Improvisointi voi synnyttää luonnolliset kudokset kappaleelle. My First Hit Song on yksi

niistä kappaleista, joiden melodian tekemiseen olen käyttänyt omalla ajallani paljon aikaa.

4.3 Well Well Wells

Well Well Wells -kappale syntyi hetkessä, mutta siitä tuli toimiva kokonaisuus, jonka puitteissa on helppo improvisoida. Mikael keksi koko kappaleen muodon ja yksinkertaisen harmonian hetkessä ja minä keksin melodian improvisoiden melkein samassa hetkessä. Mikael saattoi myös antaa vinkkejä yhteisessä sävellyshetkessämme. Olen huomannut, että minulla oli ainakin niihin aikoihin yksin säveltäessäni taipumusta säveltää monimutkaisia melodioita ja rakenteita. Voin hyvin kuvitella, että Mikael muistutti hetkessä ihan tahtomattaankin minua siitä, että yksinkertainenkin voi olla hyvästä. Well Well Wells -kappaleessa on yksi motiivi melodiassa, joka toistuu monta kertaa ja lopussa on teeman luonnollisesti lopettava lopuke. Teema toistuu samanlaisena kaksi kertaa, mutta tietenkin erilaisella energialla ja dynamiikalla. Sen jälkeen soolot menevät samaan muotoon ja harmoniaan kuin melodia. Näin tapahtuu ainakin levyllä. Rumpusoolo tosin vapautuu. Soolojen jälkeen tulee teema samoin kuin alussa, mutta ilman kertausta. Tässä on siis käytetty mitä perinteisintä jazz-muotoa (teema kaksi kertaa, soolot teeman rakenteeseen ja teema yhden kerran).

Nykyään keikoilla on mukava huomata, että Well Well Wellsiä ei kuitenkaan tarvitse niin orjallisesti soittaa muotoonsa (niin kuin ei oikeastaan ehkä melkein mitään muitakaan kappaleita). Keikallamme Raahen Rantajazzeilla 2016 vapauduimme rakenteesta keikalla pelkän intuition kautta. Se on parasta tässä bändissä minulle!

5 LEVYTYSSESSIO

Levytyssessiomme tapahtui Kallio Kuninkalassa Järvenpäässä lokakuussa 2015. Meidän lisäksi studiossa oli äänittäjämmme Joonas Saikkonen, joka myös miksasi levymme. Meillä oli kaksi päivää aikaa ja yövyimme Kuninkalassa. Saimme melkein kaikki kappaleet äänitettyä jo ensimmäisen päivän aikana. Emme enää tehneet sen suurempia muutoksia suurempaan osaan kappaleista. Ainoastaan yhteen kappaleeseen teimme isotkin muutokset, jotka muuttivat kappaleen kokonaan. Jätimme Last Minute At The Disco -kappaleesta saksofonisoolon kokonaan pois. Se tuntui pahalta minusta, koska

olisin halunnut soittaa siihen soolon. Loppujen lopuksi luulen, että se oli hyvä ratkaisu. Jätin oman egoni syrjään ja luovuin soolosta tosin pienellä taistelulla. Muutimme myös tuon kappaleen rakennetta studiossa. Tällaisia viimehetken päätöksiä ei olisi ehkä sattunut, jos meillä olisi ollut enemmän aikaa levyn tekoon ja jos olisimme päässeet soittamaan yhdessä enemmän ennen äänityksiä.

6 HENKILÖKEMIOIDEN MERKITYS YHTYEESSÄMME

Minusta tämä yhtye syntyi alunperinkin siksi, että kemiamme kohtasivat hyvin. Meistä oli mukava soittaa yhdessä ja koska aloitimme kesällä yhteissoiton kaduilla vietimme myös paljon aikaa yhdessä ja tutustuimme toisiimme myös musiikin ulkopuolella. Koen, että se vapautti myös soittoamme (tai ainakin minun omaa soittoani) kun tutustuimme paremmin. Meistä oli hauskaa viettää aikaa yhdessä puistossa yhteissoittomme lomassa. Syksyn 2013 tullen säiden kylmetessä aloimme jammailemaan yhdessä sisällä ja siellä vapauduimme entisestään. Siellä ei ollut ketään muuta kuulemassa, koska emme soittaneet enää kaduilla ihmisille. Se antoi parhaat puitteet antaa ideoiden tulla vapaasti ilman paineita toisten miellyttämisestä. Minusta tuntuu, että jo alusta asti kaikki sanoivat aika suoraan mielipiteensä, jos joku ei miellyttänyt. Opimme toisiltamme kokoaajan lisää ja myös toisistamme. Kehityimme yhdessä varmasti paljon etenkin silloin alkuaikoina, kun meillä oli aikaa soittaa enemmän yhdessä. Nykyään Erikistä ja Mikaelista on tullut minulle yksiä parhaimmista ystäväistäni. Olen todella onnellinen, että minulla on tällainen yhtye. Lotta Rautiainen (2012,) toteaa Hittitehdas-koulutus ja co-writing-metodi -gradussaan seuraavaa:

Co-writing osoittautui antoisaksi tavaksi tehdä biisejä, ja kävi ilmi, että tunneälytaidot ovat tärkeässä roolissa onnistuneen lopputuloksen kannalta.

Nykyään on helppoa kun tietää, että Katu Kaikussa voi sanoa suoraan toiselle, jos joku ei miellytä. Tietää, että kaikki osaavat ottaa kritiikin ammattimaisesti hyvin vastaan. Kaikilla on tarvittavaa tunneälyä. On myös tärkeää osata antaa kritiikki hyvin loukkamatta toista. Psykologi Daniel Goleman, joka on tutkinut työryhmän tunneälyä antaa esimerkin tilanteesta, jossa työnantaja joutui moittimaan työntekijää heikosta työstä. Palaute annettiin kuitenkin niin positiivisella äänensävyllä, ettei työntekijä pahoittanut mieltään, vaan hänellä oli tilanteesta lähtiessään hyvä ja turvallinen olo. (Goleman 2011, podcast.)

Olen myös oppinut kunnioittamaan muiden mielipiteitä ja antamaan tilaa muiden ideoille. Sitä kautta kaikista parhaimmat ideat pääsevät helppoiten esille. Liitteenä on Erikin ja Mikaelin haastattelu jonka tein itse. Minusta oli ilo huomata, että jokainen meistä ajattelee aika samoin tavoin meidän yhteissävellyksestämmme. Erik puhuu hyvin tasavertaisuudesta yhtyeessämme: ”Omat mielipiteet ja ideat esille niin, että ne ovat tasavertaisia muiden kanssa. Tilanteesta riippuen yhdessä säveltäessä pitää osata ottaa ja antaa tilaa: jos biisi polkee paikallaan on hyvä tuoda pötköimmätkin ideat esiin ja katsoa saisiko kappaletta vietyä jollain tavoin eteenpäin.” Kaikki meistä ymmärtää myös sen, että yhdessä säveltäessä ei aina löydy yhteistä säveltä ja että se ei ole kuitenkaan huono asia.

Olen Mikaelin ja Erikin kanssa oikeastaan täysin samaa mieltä heidän vastauksistaan haastattelussa. Suosittelen lukemaan haastattelun läpi, sillä se kertoo todella paljon siitä, miten hyvin meidän kemiat toimivat ja miten meidän kappaleet syntyvät. Se kertoo erittäin paljon siitä, että pitää jättää oman egon tavoittelu taka-alalle kun säveltää yhdessä. Tämä kyllä pätee mielestäni ihan kaikkeen työhön, jossa ollaan muiden ihmisten kanssa tekemisissä. Meidän kolmen työryhmä on toiminut hyvin. Luulen, että se alkaakin olla jo aika maksimimäärä, jos ollaan samassa tilassa samaan aikaan säveltämässä.

Toni Dunderfield (2002) sanoo samoja asioita suhdesoppa-nettisivullaan. Hän puhuu enemmänkin parisuhteista, mutta ne ovat aika hyvin sovellettavissa ihan kaikkien ihmisten välisiin suhteisiin. Hän luettelee seitsemän avainta hyviin henkilökemioihin. Mielestäni jokainen niistä on toteutunut hyvin yhtyeessämme, kuten muun muassa tilan antaminen toisen kokemukselle, oman näkemyksen reilu sanominen, rakentavat sanat ja ilmaisu, yhteiset tavoitteet, sisäinen rauha, luottamus ja anteeksianto.

7 ROOLIEN JAKAUTUMINEN

Rooleja ei tarvitse aina jakaa yhteissäveltämisessä. Mikael ilmaisee sen hyvin: ”Ei ole mitään pakkoa tai kiintiötä mikä pitäisi hoitaa. Siinä ei ole tavallaan mitään ennalta määrättyä osuutta.” Karkeasti katsottuna useimmissa säveltämissämme kappaleissamme Katu Kaikun roolit ovat kuitenkin jakautuneet jokaisen soittimen mukaan. Minä

saksofonistina teen melodiat, Mikael basistina vastaa harmoniasta (tosin minä luon joskus harmonialle melodian tekemisellä sävyt) ja Erik vastaa rumpujen sävellyksestä. Pop-yhteissävellyksessä on monesti ennalta määrätty, kuka vastaa mistäkin. Pop-alalla tämän kaltainen yhteissäveltäjäyys onkin nykyään jopa ehkä yleisempääkin kuin perinteinen säveltäminen. Suomalaisten musiikintekijöiden popkappaleet maailmalla teoksessa, joka on tehty vuonna 2016, todetaan muun muassa seuraavaa eri rooleista:

SÄVELTÄJÄ

Popkappaleita tehtäessä työskennellään yhä harvemmin ns. perinteisen säveltäjän tapaan, mutta toimialalla on joitakin tekijöitä, jotka työstävät esimerkiksi pelkästään melodiaa ja soinnutusta.

TOPLINER

Topliner on säveltäjätyyppi, joka vastaa ensisijaisesti kappaleen melodiasta ja sanoituksesta.

Minä olisin siis Katu Kaikun topliner.

Lotta Rautiainen (2012) toteaa Hittitehdas-koulutus ja co-writing- metodi –gradussaan seuraavaa:

Co-writing on nykyajan tyypillisin kirjoitustapa kaupallisen musiikin saralla. Tämä on käynyt ilmi eri tilanteissa alalla työskennellessäni, ja jokainen Hittitehtaassa vierailut biisintekijänä työskentelevä luennoitsija on todennut saman. Myös lähes tulkoon kaikki myyntitilastojen kärjessä olevat kappaleet ovat co-writingin tulosta. (Billboard 2012; Borst 2012; Listablogi 2012.) Poikkeuksena tähän ovat laulaja-lauluntekijät, jotka tekevät kappaleensa itse ja joiden uskottavuus perustuu omille teoksille.

Kris Orlovski kirjoittaa blogissaan (2015) minkälaista co-wrtining voi olla pop-alalla nykypäivänä:

Cowriting can be two, five or a room full of songwriters. Some people specialize in topline, lyrics, beats, production, melody or arrangement. A “topline” writer describes someone who writes the vocal melody and lyrics over top if a musical arrangement.

Jazzissa samantyylinen co-writing-metodi on harvinaisempaa. Se on ymmärrettävää, sillä minun kokemuksieni perusteella jazzsävellykset tulevat monesti yksilön tarpeesta säveltää omaa musiikkia ja tuoda omaa ääntä esille. Tavoitteena ei ole yleensä myöskään tehdä hittejä tai tehdä rahaa. Olisiko jazzmusiikin säveltäjien kuitenkin hyvä ottaa oppia myös popalan ilmiöstä käyttäen co-writing-metodia vielä onnistuneempien kokonaisuuksien luomiseen? Vai onko co-writing metodi vain liian rajoittava ja hidas monimutkaisten jazzsävellysten säveltämiseen? En tosin tarkoita, että jazz-sävellykset olisivat monimutkaisempia kuin popsävellykset. Co wrting voisi minun uskoakseni avata

uusia ulottuvuuksia myös jazzille, jos myös useammat säveltäjät alkaisivat testaamaan sitä työskentelytapaa.

livari Suosalo sanoo seuraavaa liro Rantalan tv-haastattelussa (2016):

“ Co writing mahdollistaa eri tilanteita, joihin ei muuten päätyisi. Kolme on ehkä maksimi huoneessa. Jos on neljä, niin alkaa ehkä tulemaan liikaa ajatuksia. Jokaiselta ihmiseltä, joka siinä huoneessa on oppii aina jotain uutta. Se on loputonta ja se myöskin ruokkii jatkamaan yhteissäveltäjyyttä. Oppii asioita ihan hirveätä vauhtia muiden ihmisten avulla ja samaan aikaan ne eivät ole mitään koulun oppitunteja vaan sinä teet sitä työtä siinä samaan aikaan. “

8 HAASTATTELUN VASTAUKSIEN ERITTELYÄ

Erittelen liitteenä olevan haastattelun tärkeimpiä havaintoja:

Haluan nostaa (pari/kolme) keskeistä Erikin ja Mikaelin kommenttia haastattelusta esille.

Mikael sanoo: ”On tärkeää, että voi sanoa rehellisesti jos ei tykkää jostain. Kenenkään ei tarvitse pahastua. Voihan siitä tietenkin pahastua, mutta sitten mennään vain eteenpäin.” Eli Mikael nostaa esiin rehellisyyden ja anteeksiannon tärkeyden.

Erik toteaa kuin saman asian eri sanoin: ”Onhan se tärkeää että kaikki pystyvät heittämään avoimesti ideoita ja toiselle voi suoraan sanoa omista ajatuksistaan. On hyvä, että kaikilla on eri näkemyksiä asioista. Jos energiat eivät joskus kohtaa niin se saattaa olla hetken lannistavaa, mutta ajan kanssa asiat loksahtavat yhteen. Katu Kaikussa on mahtavaa, että voimme vapaasti yhdessä improvisoida ja heittäytyä kokeilemaan uusia ideoita.” Erik nostaa vastauksessaan esiin myös kärsivällisyyden tärkeyden ja myös sen, että on luottamusta yhteiseen tekemiseen.

Erik toteaa: ”Jos itsellä on vahva visio jostain biisistä se on helpompi tehdä itse loppuun kuin että veisi sen kesken prosessin muiden käsittelyyn. Siinä tapauksessa kappale voi myös kehittyä eri suuntaan kuin on aluksi sen suunnitellut menevän. Se ei kuitenkaan ole välttämättä huono asia. “

Minun mielestäni on myös ensiarvisen tärkeää, että on avoin mieli ja osaa päästää irti alkuperäisestä visiostaan tarpeen vaatiessa, sillä sitä kautta voi syntyä jotain vielä parempaa. Tuo on ainakin yksi suuri menestystekijä yhteissäveltäjyydessämme.

Erik toteaa: "Jos tuntuu, että oma sävellys on umpikujassa sitä kautta voi saada kappaleelle uusia suuntia. Jos säveltäminen, on improvisaatiolähtöistä on mielenkiintoista nähdä kuinka kaikki joutuvat jollain tavoin sommittamaan ja olemaan vuorovaikutuksessa muiden ideoihin." Hän nostaa esille sen kuinka myös itse prosessi voi olla mielenkiintoinen. Sitä kautta voi nähdä myös uusia puolia kanssasoitajistaan. Kaikki ns. "joutuvat" olemaan vuorovaikutuksessa muiden ideoihin. Itse toteaisin niin, että tuon kaltaisessa sävellystilanteessa pitää olla eri tavalla valpas kuin vaikka improvisoidulla keikalla. Säveltäessä pitää pystyä myös muistamaan herkemmin mitä on aiemmin soittanut.

Yhteissäveltäessä myös joustavuus on erittäin tärkeää. Mikael toteaa hyvin mielestäni: "Aina ei välttämättä löydy yhteistä säveltä. Yleensä jonkun on totuttava ideaan josta ei pitäisikään. Loppujen lopuksi kaikki tottuvat soundiin." Haastattelun kautta oli ilo huomata kuinka samaistuin Erikiin ja Mikaeliin heidän ajatuksissaan.

9 LOPPUSANAT

Yhteissäveltäminen on ollut minulle haastavaa, sillä olen säveltänyt itsekseni jo paljon ennen kuin aloitin yhteissäveltämisen - muistaakseni jo varhaisteini-ikästä lähtien. Minulla on aina ollut tarve säveltää itsekseni. En ole tarvinnut tai halunnut siihen ketään toista antamaan ideoita. Toisenlaiset ihmiset voivat taas kokea sen rikkaudeksi, että on joku toinen keneltä voi saada ideoita ja sitä kautta säveltäminen saattaa muuttua jopa helpommaksi ja vaivattommaksi.

Säveltäminen on ollut minulle yksi väylä käsitellä omia tunteitani, johon en ole halunnut ketään sanomaan, miten minun pitäisi käsitellä omia tunteitani. Säveltäminen on ollut minulle hyvin henkilökohtaista. Yhteissäveltämisen kautta musiikki saattaa muuttua vähemmän henkilökohtaiseksi minulle. En välttämättä kykene olemaan kaikissa yhdessä sävelletyissä kappaleissa koko sielullani samalla tavalla mukana kuin yksin sävel-

tämässäni kappaleissa. Toisaalta yhdessä sävelletty kappale saattaa saada mieleeni jonkun mielikuvan tai vaikka esimerkiksi muiston, jonka olemme yhteen kanssa kokee-
neet yhdessä, mikä saattaa tuoda kappaleelle ihan erilaisen tunnelatauksen, kuin yksin säveltämä kappaleeni voisi tuoda. Kuten sanonta kuuluu: ”Jaettu ilo on parempi ilo”. En tosin allekirjoita tuota kuitenkaan joka tapauksessa. En myöskään tarkoita, että aina kun kuuntelen tai soitan jotain tiettyä kappaletta, ajattelisin jotain tiettyä hetkeä tai muistoa. Joskus en ajattele mitään tietoisesti musiikin kautta. Olen kuitenkin huomannut, että jos joku kappale kertoo minulle jostakin koskettavasta aiheesta, minun on helpompaa saada enemmän ilmaisuvoimaa soittooni. Vastaavasti jos kuuntelen kappaletta se pitää minut paremmin otteessaan.

Mikael ja Erik ovat ainoita ihmisiä keiden kanssa olen toisissaan yhteissäveltänyt. On vaikea sanoa, tulenko tulevaisuudessa säveltämään kenenkään muun kanssa kuin Erikin ja Mikaelin kanssa. Ainakin se tulee varmasti olemaan ihan erilaista jos niin tapahtuu. On mielenkiintoista kuitenkin kun voi haastaa itseään eri tilanteisiin. The Song Machine, Inside The Hit Factory-kirjan (John Seabrook, 2015, 306) yhdessä kappaleessa puhutaan amerikkalaisten ja ruotsalaisten kulttuurieroista hittienteko-tilanteessa:

In America you don't want to be the negative guy in the room—that guy who, when everyone else is going 'It's a smash!' is going 'Mmm, maybe not.'

On hyvinkin mahdollista, että tulee kohtaamaan kulttuurieroja, jotka tuovat lisähaastetta yhteissäveltäjyydelle. Tällöin on hyvä olla etukäteen tietoa myös kyseisestä kulttuurista (jos henkilöt ovat entuudestaan tuntemattomia), jos haluaa yhteistyön sujuvan joutuvasti. En kuitenkaan usko, että yhteissäveltäjyydessä kulttuurierot näyttelevät niin suurta osaa. En usko, että yhteissäveltäjyytilanteisiin voi luoda mitään käyttäytymissääntöjä muutenkaan. Yhteissäveltäminen voi olla kuin parisuhde, jossa säännöt luodaan suhteen sisällä, eikä siihen ole kenelläkään ulkopuolisella mitään valtaa. Jotta suhde toimii on kaikkien osapuolien osattava tehdä kompromisseja. Paras suhde on sellainen, jossa kompromisseja ei tarvita, tai jossa niitä on mahdollisimman vähän. Paras suhde on minulle myös sellainen, jossa oppii ja voi olla oma itsensä. Koen, että olen oppinut ja kehittynyt Katu Kaikun kautta muusikkona ja ihmisenä paljon. On syntynyt ainutlaatuista musiikkia, jota kukaan meistä ei olisi voinut yksin säveltää. Minusta kenellekään säveltäjälle ei olisi pahitteeksi kokeilla yhteissäveltäjyyttä. Jos siitä ei ole musiikillisesti mitään hyötyä, niin vuorovaikutustaitoja se ainakin kehittää!

Yhteissäveltäjäys ei tunne rajoja myöskään maantieteellisesti. Teknologian avulla sitä voi tehdä hyvinkin kansainvälisin mittasuhtein. Kris Orlowski kirjoittaa blogissaan (2015):

I've been in varying places for sessions; one of the co-writers houses, practice spaces, studios. I've even had succes co-writing in different countries through Skype.

Katu Kaikulla on mahdollisuuksia tulevaisuutta ajatellen loputtomasti. Näkisin, että suurin uhka yhtyeellemme on ajan puute tällä hetkellä. Tässä työssä olisin voinut analysoida myös yhtyeen heikkouksia, mutta koen että se ei ole tärkeää itselleni. Haluan nähdä tämän kaltaisessa tekemisessä ne positiiviset puolet. Kun teen yksin minun on paljon helpompi ajatella negatiivisia puolia, koska pystyn itse myös korjaamaan niitä jos haluan ja pystyn. Minusta Katu Kaiku on hyvä juuri sellaisena kuin se on ja sille pitää antaa tilaa kehittyä ja mennä siihen suuntaan, mihin se luontaisesti menee.

Tämän työn kautta opin yhteissäveltämisen eri osa-alueista enemmän. Tajusin, että olen todella onnekas kun soitan yhtyeessä, jossa kemiat kohtaavat hyvin. En pidä sitä enää niin itsestäänselvyytenä kuin ennen työni kirjoittamista. On ollut mielenkiintoista tajuta se, että yhteissäveltäminen on arkipäivää monille erityisesti popalalla työskenteleville. On ollut myös positiivista tajuta se, että Katu Kaikun musiikki ei voisi millään tavalla olla samanlaista, jos emme säveltäisi sitä yhdessä. On ollut hienoa huomata, että yhteissäveltäminen on tärkeä työskentelytapa, jonka kautta on mahdollisuus oppia musiikista ja vuorovaikutustaidoista paljon uusia asioita.

LÄHTEET

Coleman, David 2011. Podcast. <http://www.davidcoleman.ie/radio-podcasts>

Dunderfelt Tony 2002, Seitsemän avainta hyviin henkilökemioihin. Iloa ihmissuhteista. Dialogia Oy.

<http://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/7-avainta-hyviin-henkilokemioihin/>

Hiltunen Riikka & Hottinen Merja 2016. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 11: Suomalaisten musiikintekijöiden popkappaleet maailmalla: Selvitys teosviennin käytännöistä, nykytilasta ja menestystarinoista. Helsinki: Music Finland.

Kris Orlowski December 2015. The World Of Co-writing-blogi.

<http://www.krisorlowski.com/blog/2015/12/7/the-world-of-co-writing>

Koski, Eero 2016. Mitä säveltäjä oikeastaan tekee?. Ylen nettiartikkeli.

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/07/07/mita-saveltaja-oikeastaan-tekee>

Rautiainen, Lotta 2012. HITTITEHDAS-KOULUTUS JA CO-WRITING-METODI. Etnomusikologian pro gradu –tutkielma. Kulttuuri- ja yhteiskuntatieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto.

Seabrook, John 2015. The Song Machine: Inside The Hit Factory. New York: W.W. Norton & Company, Inc.

Ylen Tv-ohjelma: Iiron musiikkiluokka- Säveltäminen ja sanoittaminen – yhteissäveltäminen 2016. Iivari Suosalon haastattelu. <http://areena.yle.fi/1-3548544>

Äänitelähde: Katu Kaiku (Adele Sauros, Mikael Saastamoinen, Erik Fräki) 2016. Tokyo/Kuopio-cd-levy. Helsinki.

Katu Kaiku yhtyeen basistin ja rumpalin-haastattelu yhteissäveltämisestä ja Tokyo/Kuopio-levyn sävellysprosessista

Haastateltava 1. : Mikael Saastamoinen (kontrabasso, Katu Kaiku), haastattelu tehty 20.3.2016

Haastateltava 2. (toisena mutta ei yhtään sen vähäisempänä): Erik Fräki (rummut, Katu Kaiku), haastattelu tehty 25.7.2016

Haastattelija: Adele Sauros (saksofonit, Katu Kaiku)

Haastattelumetodi: Haastattelija kirjoittaa haastateltavan vastaukset heti ylös. Haastateltavat saavat tarkistaa vastauksensa jälkikäteen ja muokata ne mieleisikseen. Molemmille esitettiin täysin samat kysymykset.

1. Mitä on yhteissäveltäminen sinulle?

Mikael: Minulle se merkitsee sitä yleensä, että joku keksii jonkun osan biisiin ja joku toinen jonkun toisen osan. Sitten ne vain liitetään yhteen. Se on mukavaa puuhaa. Yleensä sitä kautta saa tehtyä vähän rikkaampia biisejä kun siinä on pari eri näkemystä jotka kuitenkin muodostavat yhdessä yhden kokonaisen biisin. Meillä meni esimerkiksi niin, että minä keksin sointukulun ja Adele keksi melodian.

Erik: Katu Kaikussa se on ollut sitä, että kappale saa alkunsa joko yhteisistä improvisaatioista tai niin, että jonkun tuomaa aihiota pureskellaan ja viedään yhdessä meille istuvan kappaleen suuntaan. Se voi olla sitä, että joku tuo jonkun raakileidean jota joku toinen voi kehittää eri suuntaan ja tuoda uusia osia ja elementtejä. Se on sellaista saundien luomista yhdessä.

2. Miten roolit jaetaan?

Mikael: Ei niitä mitenkään jaeta etukäteen. Jos jollain on idea päässä ja hän esittelee sen niin se on sitten mitä on. Harvemmin rumpali ehdottelee melodia- tai sointukulkuja koska rummuilla ei yleensä ole mahdollista soittaa niitä (ellei ole viittä miljoonaa pata-rumpua jotka voi virittää yms.). Kaikki ehdottelevat yleensä ideoita, jotka tulevat luontaisesti omalla instrumentilla. Voi olla, että joskus minulla on esimerkiksi rumpukomppi-

idea, mutta rumpali päättää kuitenkin loppupelissä yksityiskohdista. Minua mietityttää, että alkaako esimerkiksi rumpalia ärsyttämään jos rajoitan hänen soittoaan liikaa tuomalla jonkun rumpukomppi-idean. Toisissa kappaleissa olen enemmän ns. sivussa ja toisissa kappaleissa haluan enemmän vaikuttaa lopputulokseen.

Jos haluaa viedä omaa visiotaan eteenpäin se vaatii myös teoretietoa tai taitoa muista instrumenteista, jotta pystyy puhumaan oikeilla termeillä visioistaan. Tai sitten se vaatii erittäin pitkää pinnaa ja kärsivällisyyttä muilta muusikoilta jos ei osaa selittää ideaansa muulta kuin ns. "fiilisohjalta".

Erik: Niitä ei välttämättä tarvitse jakaa jos lähtökohtana on improvisaatio ja hetkessä luominen. Jos on demokraattinen prosessi kaikilla on yhtä painava sana. Jos joku on esimerkiksi tuonut pääaihion ja hänellä on selkeä näkemys kappaleesta, silloin on syytä antaa tilaa.

Luontaisesti roolit jakautuvat yleensä sen mukaan, että melodiasoittajan vastuu korostuu melodiassa ja harmoniasoittimen vastuu korostuu harmoniassa. Ne tekevät tiivistä yhteistyötä. Rytmisoitin on sitten luonnollisesti vastuussa siitä, että miten melodiaa tuetaan rytmisesti. Rummuilla voi vaikuttaa hyvin paljon myös muun muassa kappaleen dynamiikkaan, intensiteettiin ja tekstuuriin.

3. Miten hoidat oman osuutesi mahdollisimman hyvin?

Mikael: Ei ole mitään pakkoa tai kiintiötä mikä pitäisi hoitaa. Siinä ei ole tavallaan mitään ennalta määrättyä osuutta.

Erik: Omat mielipiteet ja ideat esille niin, että ne ovat tasavertaisia muiden kanssa. Tilanteesta riippuen yhdesä säveltäessä pitää osata ottaa ja antaa tilaa: jos biisi polkee paikallaan on hyvä tuoda pöyhöimmätkin ideat esiin ja katsoa saisiko kappaletta vietyä jollain tavoin eteenpäin. Jos jollain bändistä on erittäin vahva näkemys kappaleesta on hyvä tukea sitä ja katsoa miten biisi kehittyy. On tärkeää kuunnella omia mieltymyksiään ja tuoda ideoita joita itse haluaisi kuulla ja jotka inspiroivat omaa mielikuvitusta.

4. Miten löydätte yhteisen sävelen jos on eriäviä mielipiteitä?

Mikael: Aina ei välttämättä löydy yhteistä säveltä. Yleensä jonkun on totuttava ideaan josta ei pitäisikään. Loppujen lopuksi kaikki tottuvat soundiin.

Jos kappaleen sävellyksen alussa kaikilla on eriäviä mielipiteitä ja ideoita niiden pitää antaa tulla vapaasti. Jossain säveltämisen vaiheessa kappale alkaa taipumaan johonkin suuntaan enemmän. Haastavintahan se on tällaisessa yhtyeessä, jossa ei ole johtajaa. Vaikea on saada vahvoja kappaleita jos jokainen joutuu jatkuvasti tekemään kompromisseja. Meillä se on kuitenkin onnistunut hyvin. Tärkeä on kuunnella toisen fiilistä ja näkemystä ja antaa periksi oikealla hetkellä. Jos joku idea ei miellytä siitä voi tehdä vaikka toisen kappaleen. Kaikkia ideoita ei tarvitse tunkea samaan kappaleeseen.

Erik: Antamalla aikaa. Yhdessä säveltäessä pitää hyväksyä se että kaikilla on omat mieltymyksensä ja niille pitää antaa tilaa. Välillä pitää uskaltaa antaa mennä jos jollain on vahva idea joka ei itseä edes niin puhuttelisi. Ei yhteistä säveltä välttämättä löydy eikä tarvitsekaan. Ristiriidat ja eri mieltymykset voivat myös ruokkia biisiä musiikillisesti. Se ei ole niin vakava asia vaikka ei tykkäisikään toisen ideasta. Kaikkien pitää saada esittää ideat loppuun. Jos joku idea ei aluksi kuulosta houkuttelevalta sitä ei pidä heti hylätä vaikka se ei istuisikaan omaan makuun aluksi.

5. Onko yhteissäveltämisestä jotain hyötyä?

Mikael: Jos hyöty tässä on se, että halutaan tehdä maailman parasta musiikkia niin ei välttämättä. Riippuu yhtyeistä ja niiden soittajista. Sitä kannattaa kokeilla. Kolme henkeä on varmaan ehdoton maksimi jos puhutaan nimenomaan säveltämisestä eikä soittamisesta. Kaksi ihmistä on varmaan hedelmällisin. Muuten ideoita alkaa tulemaan liikaa ja mielipiteet alkavat mennä ristiin.

Erik: Jos tuntuu, että oma sävellys on umpikujassa sitä kautta voi saada kappaleelle uusia suuntia. Jos säveltäminen on improvisaatiolähtöistä on mielenkiintoista nähdä kuinka kaikki joutuvat jollain tavoin sommittamaan ja olemaan vuorovaikutuksessa muiden ideoihin.

6. Onko yhteissäveltämisestä jotain haittaa?

Mikael: Ei siitä ole mitään haittaa jos ihmiset osaavat säännöstellä ideoitaan ja osaavat antaa periksi omille ideoilleen ja kuunnella muita. Pahimmassa tapauksessa jos yhtyeessä ei ole johtajaa ja kuitenkin yhden ideat menevät jatkuvasti läpi se voi luoda huonoa ilmapiiriä. Pitää tietää muiden vahvuudet ja heikkoudet. Jos jollakin on viimeisen päälle mietitty idea tai joku juttu ja tietää, että se on rakennettu sen toisen vahvuuksilla sitä on turhaa yrittää itse viemään muualle omien hatarien perusteluiden varjossa.

Yhteissäveltäminen on hankalaa kun siinä ei saisi olla tavallaan mitään omaa egon tavoittelua. Kuitenkin jos haluaa tehdä vahvoja kappaleita niin välillä täytyy ”runnoa” oma vahva ideansa läpi. Tärkeää on, että on avoin ilmapiiri ja että osaa sanoa omasta ideastaan, että se on tärkeä itselle. Jos toisen idea ei sovi omaan niin pitää uskaltaa sanoa, että tehdään siitä toinen biisi.

Pitää luottaa intuitioon, mutta pitää kuitenkin antaa aikaa muiden ideoille. Ne saattavat alkaa kuulostaman hyviltä omassa päässä vasta pidemmän ajan kuluttua.

Erik: Jos itsellä on vahva visio jostain biisistä se on helpompi tehdä itse loppuun kuin että veisi sen kesken prosessin muiden käsittelyyn. Siinä tapauksessa kappale voi myös kehittyä eri suuntaan kuin on aluksi sen suunnitellut menevän. Se ei kuitenkaan ole välttämättä huono asia.

7. Mikä merkitys on Katu Kaikun työporukan kemioilla yhteissäveltämisessä?

Mikael: On tärkeää, että voi sanoa rehellisesti jos ei tykkää jostain. Kenenkään ei tarvitse pahastua. Voihan siitä tietenkin pahastua, mutta sitten mennään vain eteenpäin.

Erik: Onhan se tärkeää että kaikki pystyvät heittämään avoimesti ideoita ja toiselle voi suoraan sanoa omista ajatuksistaan. On hyvä, että kaikilla on eri näkemyksiä asioista. Jos energiat eivät joskus kohtaa niin se saattaa olla hetken lannistavaa, mutta ajan kanssa asiat loksahdavat yhteen. Katu Kaikussa on mahtavaa, että voimme vapaasti yhdessä improvisoida ja heittäytyä kokeilemaan uusia ideoita.

8. Mitä eri tapoja on aloittaa biisin tekeminen Katu Kaikulla?

Mikael: On joku vähän valmiiksi mietitty juttu ja joku liittää siihen jotain. Uuden levyn biisejä tehtiin kahdestaan Adelen kanssa niin, että heti ensimmäinen juttu mitä tuli mieleen sitä ruvettiin heti viemään eteenpäin. Me ei tavallaan jammailtu. Olen huomannut, että se on itselleni paras tapa.

Erik: Improvisaatiolähtöinen: jamista jää käteen joku kehitettävä idea. Tai että jollain on joku idean raakile esim. komppi, melodian pätkä tai vastaavaa. Viime levy tehtiin niin että Adele ja Mikael tekivät biisit ensin mahdollisimman valmiiksi. Itse osallistuin eniten vasta sovitusvaiheessa.

9. Miten yhteissäveltäminen eroaa yksinsäveltämisestäsi?

Mikael: En hirveästi sävellä melodioita. Jos sävellän melodioita ne ovat yleensä yksinkertaisia. Koen että vahvuuksiani ovat kokonaisuuksien hahmottaminen. Yleensä sävellän riffejä, sointukiertoja tai jotain saundijuttuja. On hyvä, että Adelen vahvuuksiin kuuluu melodioiden säveltäminen.

Jos saisin päättää asuisin Outokummussa!

Erik: Yksin säveltämisessä on itse vastuussa kaikesta jolloin ei tarvitse tehdä kompromisseja muiden kanssa. Siinä ei ole käytettävissä kanssasoittajien tietoa ja taitoa esimerkiksi siitä, miten jotain tiettyä soitinta voi käyttää tai minkälaisia saundeja sillä saa esille. Se voi olla myös voimavara, että kirjoittaa soitimelle asioita joita sillä ei yleensä soiteta.

10. Mitä haasteita Katu Kaikun levyn teossa (sävellysprosessissa) oli?

Mikael: En ole aikaisemmin tehnyt kahdestaan kappaleita. En aluksi tiennyt mitä siitä tulisi. Ei ollut suuria paineita vaikka äänityspäivät oli jo varattu ja oli tiedossa, että kappaleet pitää säveltää.

Piti vain varata paljon aikaa. Haastena oli, että meidän piti tehdä kappaleet Adelen kanssa mahdollisimman valmiiksi kahdestaan ennen kuin pääsimme kokeilemaan kap-

paleita rumpujen kanssa. Tietyllä tavalla se saattoi olla jopa helpompaakin. Tiedossa oli jo valmiiksi, että tulee olemaan eriäviä näkemyksiä, koska olemme aiemminkin tehneet kappaleita yhdessä. Emme myöskään ole aiemmin tehneet niin systemaattisesti ja paljon kappaleita. Levyn syntymiselle ei ollut mikään este vaikka meille tuli näkemyseroja/konflikteja. Se oli tiedossa jo aiemmin.

Erik: Meillä oli tiukka aikataulu ja asuin itse ulkomailla. Kaikki uusi materiaali mitä tehtiin levyllä tehtiin lyhyen ajan sisällä. Haastavaa oli ettemme pystyneet koko porukan kanssa tekemään yhdessä aktiivisesti sävellyksiä.

11. Miten kahdestaan säveltäminen erosi meillä kolmistaan säveltämisestä?

Mikael: Se oli helpompi juttu siltä kantilta kun rummuilla ei voi tehdä harmoniaa tai melodioita.

Oli helppoa käydä heti kiinni itse säveltämiseen. Ei tarvitse käydä sellaista ns. jammailuvaihetta läpi. Se oli nopeampaa. Ehkä kappaleet saavat nopeammin muotonsa jos siinä on vähemmän porukkaa tekemässä sitä. Edelliset kolmistaan sävelletyt kappaleet olivat syntyneet enemmän jammailumielessä.

Erik: Osaltani se erosi niin, että en voinut olla siinä hetkessä läsnä kun kappaleet sävellettiin. Olin enemmän osana sovitus- ja tuottamisprosessia. Tein rumpukompit melkein valmiiden kappaleiden päälle.

12. Mitä opit sävellysprosessista?

Mikael: Se oli hyvä tapa tehdä miten me tehtiin. Aikaa pitää varata. Se on hyvä, että se on säännöllistä esim. kaksi kertaa viikossa kahden tunnin sessioita. Ei tarvitse olla koko päivän sessioita. Parhaat ideat tulivat heti ensimmäisistä sessioista. Pitää luottaa siihen meininkiin. Kannattaa olla äänityslaite mukana, koska materiaalia ja ideoita tulee jatkuvasti. Kaikki pitää äänittää ylös koska niitä ei muuten muista. Näin on etenkin siinä tapauksessa kun sävellyks tapahtuu improvisaation pohjalta.

Nyt on luottavainen tunne siitä, että jos nyt alkaisimme tekemään uutta levyä saisimme sen varmasti tehtyä ja kappaleista tulisi hyviä. Siihen pitää vain varata aikaa.

Erik: Aikaa on hyvä olla. Rummut on tasaveroinen instrumentti muiden kanssa biisien luomisessa ja säveltämisessä. Rummut on yhtä sävellyksellinen soitin kuin muutkin. Toki se, että ei ole samassa maassa asettaa tiettyjä haasteita.

13. Mistä pidit/mistä et sävellysprosessissa?

Mikael: Se on mahtava tunne kun tyhjästä luodaan jotain tosi hienoa. Oli hienoa huomata, että me osaamme vaikka tuollaista ei ole aiemmin tultu tehtyä. Se on harmi, että suurin osa kappaleista tehtiin ilman Erikiä. Kuitenkin sovitustyössä Erik oli vahvasti mukana ja kappaleet kuulostavat kuitenkin vahvasti meiltä eikä esim. ”Adelelta ja Mikaelilta”.

Erik: En pitänyt siitä, että en voinut olla läsnä siinä sävellyshetkessä. Toisaalta tykkäsin siitä, että oli aikaa ja rauhaa miettiä omia juttuja äänitteiden päälle, joita minulle lähetettiin.

14. Tekisitkö jotain eri tavoin sävellystyössä jälkikäteen ajateltuna?

Mikael: Aikaa olisi voinut varata ehkä enemmän. Me teimme parhaamme kuitenkin. Toisaalta en kuitenkaan haluaisi tehdä mitään eri tavalla.

Erik: Yrittäisin varata enemmän aikaa. Olisi hyvä kappaleiden kannalta, jos niitä ehtisi kokeilemaan etukäteen parilla keikalla ennen äänityksiä. Haluaisin löytää vielä selkeimmin mitä kappaleisiin haluaisin tuoda soitollani. Yrittäisin etukäteen varautua, että keräämällä omia ideoita ja suunnitella mitä tuoda sävellyssessioissa esille ja tunnustella minkälaisia saundeja haluaa käyttää.

Voisi yrittää säveltää eritavalla sen sijaan että tehdään kolmistaan. Nyt Adele ja Mikael tekivät kahdestaan kappaleita. Voisi kokeilla mitä syntyisi, jos samalla tavoin tekisimme vaikka Adelen tai Mikaelin kanssa kahdestaan kappaleita. Se voikin olla todennäköistä nyt lähitulevaisuudessa kun Mikael lähtee vaihtoon Espanjaan.

15. Kuinka paljon mietit levyn kokonaisuutta säveltäessäsi?

Mikael: Ennen kuin aloimme tekemään kappaleita minulle hahmottui mistä vanhoista kappaleista tykkään eniten ja miksi. Aloin jo tietoisesti miettimään, mitkä kappaleet voisi jättää pois. Mietin myös miksi en tykkää jostain tietyistä kappaleista.

Minulle tärkeä prosessi hommassa oli se kun tajusin, että jotkut ideat jotka on päässä pitää tehdä miettimättä kuulostavatko ne hyviltä vai huonoilta. Tajusin ettei ollut väliä oliko joku kappale parempi kuin toinen. Tärkeää oli, että saavuttaa haluamansa kokonaisuuden tai pääsee lähemmäs kokonaisuuden kuvaa.

Erik: En kokenut, että mitään kappaletta olisi hiottu sillä tavalla, että kappaleet sopisivat keskenään yhteen. Aika erilaisia kappaleitahan siellä on. Kokonaisuudesta ei sen enempää stressattu. Yritin luoda dynamiikalla ja jotenkin erilaisella soitolla levyille muuntelua soitossani niin, että saudipaletti olisi jokseenkin sama, mutta niin että sitä käyttäisin kuitenkin kappaleen ehdoilla. Biisi kuitenkin sanelee millä tavalla soittaa ja mitä sille rumpusetille keksii. Kokonaisuus alkoi hahmottua vasta kun biisit olivat enemmän tai vähemmän valmiita.

16. Olisitko halunnut vielä lisätä jotain?

Mikael: Ei lisättävää.

Erik: Prosessi oli omasta näkökulmasta aika hajanainen. Se tapahtui nopeasti, eikä ollut aikaa pallorella ideoita. En päässyt soittamaan kappaleita paljoakaan Adelen ja Mikaelin kanssa ennen nauhoituksia, mitä olisin toivonut hieman enemmän. Levy kuulostaa siltä kuin me kuulostimme siinä hetkessä. Tokyo/Kuopio on meidän kuuloinen levy.

Nuottiliite

Cherry Blossom

STRAIGHT $\text{♩}'s$
 $\text{♩} = 120$

CHERRY BLOSSOM

KATU KAIKU (ADELE SAUROS, MIKAEL SAASTAMOINEN, ERIK FRANKI)

INTRO VOICINGS FOR DOUBLE BASS X-TIMES

5 **A** $F^{\#}MIN$ $A5$ $C^{\#}MIN$ D
 MELODY
 9 **BASS CONTINUES SIMILE**
 13 $F^{\#}MIN$ $A5$ $C^{\#}MIN$ D
 17 $F^{\#}MIN$ $A5$ $C^{\#}MIN$ D
21 **B** $F^{\#}MIN$ $A5$ $C^{\#}MIN$ D
 25 $F^{\#}MIN$ $A5$ $C^{\#}MIN$ D
 29 $C^{\#}MIN$ D **FINE** VOICINGS FOR BASS $BMIN$ D $F^{\#}MIN$ E
 PIZZ.

C **B^{MIN}** **D** **F^{#MIN}** **E** **B^{MIN}** **D** **F^{#MIN}** **E**

33

B^{MIN} **D** **F^{#MIN}** **E** **B^{MIN}** **D** **F^{#MIN}** **E**

37

B^{MIN} **D** **F^{#MIN}** **E** **B^{MIN}** **D** **F^{#MIN}** **E**

41

B^{MIN} **D** **F^{#MIN}** **E** **B^{MIN}** **D** **F^{#MIN}** **E**

45

B^{MIN}

49 **RUBATO**

GROUP SOLO

RUBATO **FREELY (D MAJOR PENTATONIC SCALE)** **X-TIMES**

52

MELODY/BASS DUO **f**

53 **RUBATO**

53 **ARCO**